

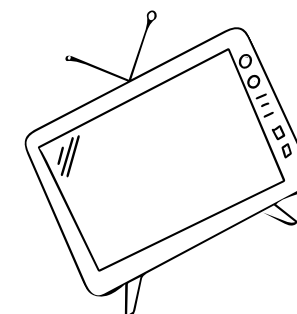
• **JAUNĀKIE MEDIJPRATĪBAS
MATERIĀLI BIBLIOTĒKĀM**

• Emīls Rotgalvis, LNB BAC
medijpratības nozares eksperts

•

Saturs

- Datpratība ikdienai
- Esi medijpratīgs!
- IREX Very Verified
- Harmony Square
- Biblioteka.lv un iespēja iesaistīties

Datpratība ikdienai

ej.uz/tgb7

- 1) **Datu ievākšana** iekļauj datu meklēšanu, apkopošanu, izvērtēšanu un pārbaudi, cik kvalitatīvi ir ievāktie dati un avots, no kura tie ņemti;
- 2) **Datu izvērtēšana** – datos balstītu lēmumu pieņemšana, datu pamata analīze un datu apstrādes rīku izmantošana, datu verbāla prezentēšana, datu lietošanas problēmu identificēšana, datu vizualizācija un datu interpretācija (izpratne);
- 3) **Datu vadība** – datu pārvēršana no viena formāta citā, metadatu izveide un lietošana, datu pārvaldība, drošība un atkalizmantošana, datu glabāšana, organizēšana u. tml.;
- 4) **Konceptuāla izpratne** par datiem;
- 5) **Datu lietošana** – dalīšanās ar tiem, citēšana, datu ētika, uz datiem balstītu lēmumu izvērtēšana, kritiskā domāšana u. c.³

leskats statistikā un tās manipulācijas metodēs - no reklāmu saukļiem, līdz vēlēšanu viltošanai.

Datpratība ikdienai

Appellate Judgeships Confirmed During First Congressional Term. Ronald Reagan, 19; George Bush, 18; Bill Clinton, 18; George W. Bush, 16; Barack Obama, 15; Donald Trump, 24. Illustration by Tracy Ma

13. att. Ekrānuzņēmums no *The New York Times Magazine* ar maldinošu vizualizāciju, kas veidota, lai salīdzinātu ASV prezidentu apstiprināto tiesnešu skaitu viņu pirmajā ievēlēšanas termiņā (*first congressional term*)

Esi medijpratīgs!

ej.uz/18gq

MĒRĶGRUPA

10.–12. klase

ILGUMS

40 min + 40 min

MĀCĪBU JOMA

Sociālā un pilsoniskā mācību joma

Valodu mācību joma

PRAKTISKI NEPIECIEŠAMS

Viedtālrunis, planšete vai dators ar piekļuvi internetam vienam vai, vēlams, vairākiem grupas dalībniekiem

SASNIEDZAMĀIS REZULTĀTS

- Pamatzināšanas par neatkarīgas žurnālistikas pamatprincipiem, standartiem un ētiku.
- Izpratne pat kvalitatīvu mediju un žurnālistu darba specifiku.

STUNDAS ANOTĀCIJA UN MĒRĶIS

Pēcpatiesības un dezinformācijas laikmeta īpatnības liek sabiedrībai arvien vairāk izprast to, kā informācija tiek radīta, pārbaudīta un izplatīta, lai spētu tās pārpilnībā orientēties un atšķirt kvalitatīvu saturu no tāda, kas maldina. Lai veicinātu uzticēšanos žurnālistiem un izpratni par kvalitatīvu, neatkarīgu mediju darbu, mācību **stundas mērķis** ir ļaut skolēniem iejusties šīs profesijas ikdienā un izprast žurnālistu darba specifiku, kas pakārtota noteiktiem žurnālistikas standartiem, ētikas kodeksam un mērķim par sabiedrisku labumu, ļaujot iezīmēt atšķirību starp viedokļu līdera/slavenības/drauga ierakstu platformā *Facebook* un neatkarīga medija publikāciju, pētījumu vai sižetu.

PIRMS STUNDAS

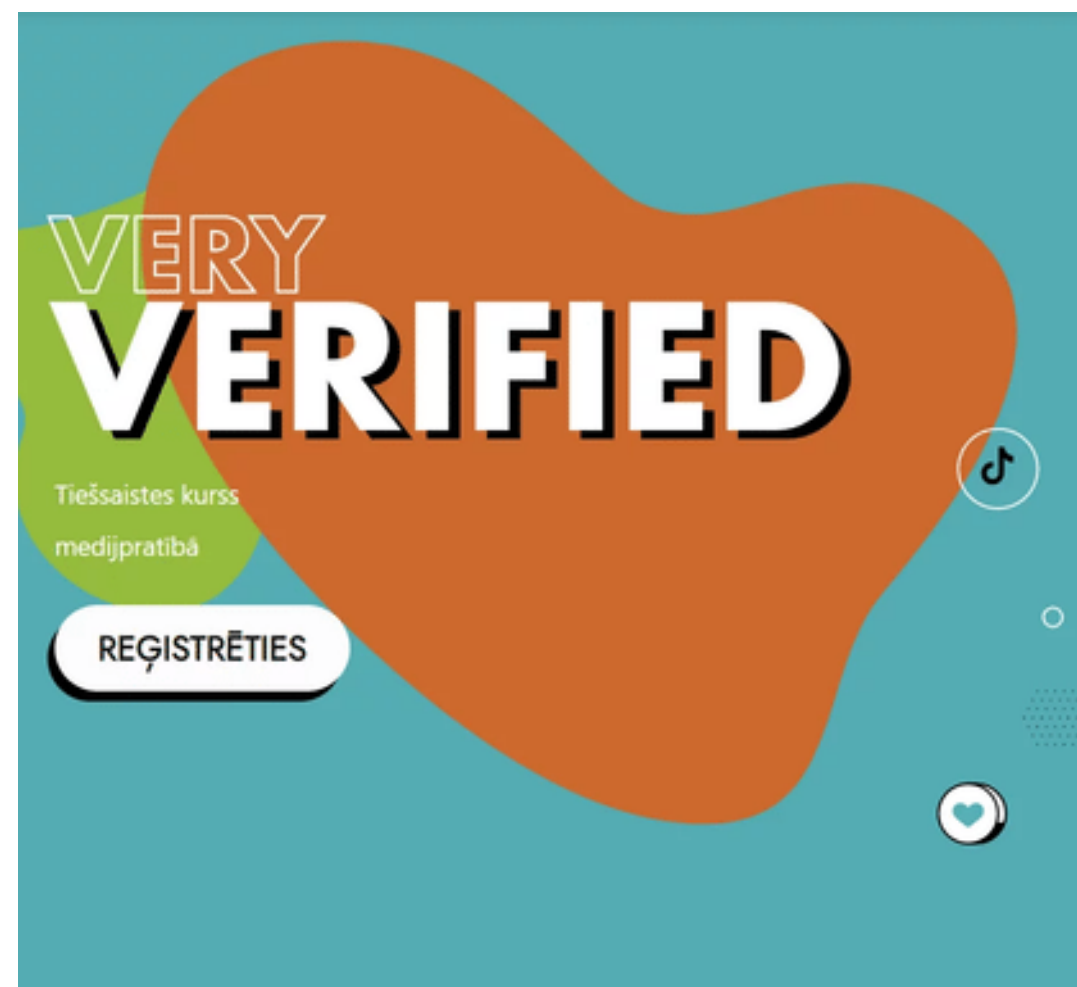
- Skolēniem lūdz iepazīties ar [žurnālistu ētikas kodeksu Latvijas Žurnālistu asociācijas mājaslapā](#).
- Skolēniem uzdod izlasīt neatkarīgā medijā publicētu rakstu, kas veidots pēc kvalitatīvas žurnālistikas standartiem (atrodams 3. pielikumā aiz stundas apraksta, bet skolotājs/-a var sameklēt arī citu aktuālu ziņu, piemēram, Latvijas sabiedrisko mediju portālā *lsm.lv*).
- Skolēniem uzdod izlasīt viedokļu līdera ierakstu / publikāciju sociālajā medijā *Facebook* (publikācija atrodama 4. pielikumā, bet skolotājs/-a vai skolēni var sameklēt un analizēt kādu citu aktuālu viedokļu līdera ierakstu).

Esi medijpratīgs!

INFLUENCERU IZVĒRTĒJUMS

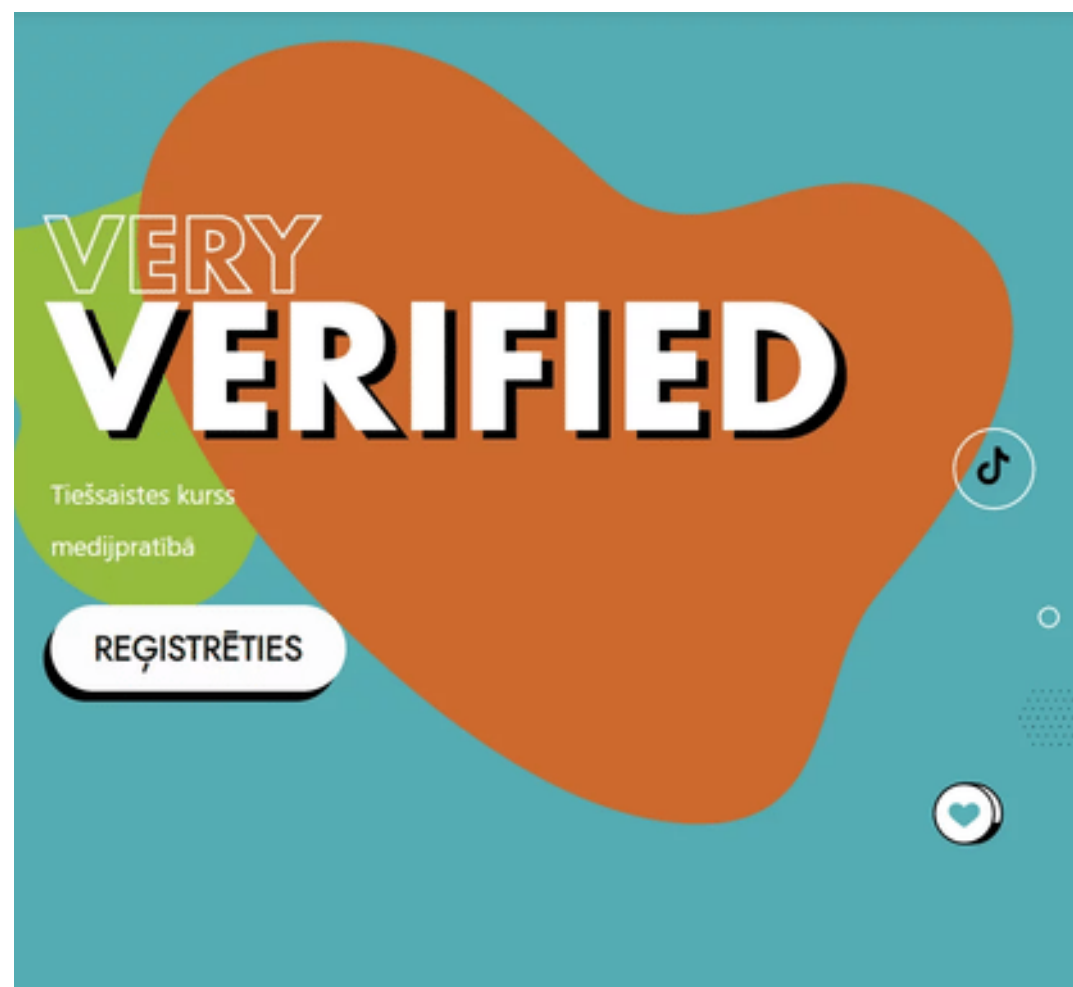
Nr.	Influencera/ slavenības vārds	Sociālais medijs	Sasniegumi	Kāpēc Tu domā, ka viņš/viņa ir slavens	Kādus tematus savā komunikācijā aplūko	Kāds ir šī cilvēka devums sabiedrībai	Vai šis cilvēks ir jomas eksperts

IREX Very Verified

veryverified.eu/lv

IREX Very Verified

VERY VERIFIED

Tiešsaistes kurss
medijpratībā

REĢISTRĒTIES

The banner features a teal background with a large orange abstract shape. The text 'VERY VERIFIED' is prominently displayed in white and orange. Below it, 'Tiešsaistes kurss medijpratībā' is written in a smaller font. A white button with the text 'REĢISTRĒTIES' is positioned at the bottom left. There are also small circular icons on the right side of the banner.

Nodaļas

1. nodaļa. Mediju vide

Kas ir mūsdienīga mediju vide? Ko tu ar to saproti? Mācīsimies kopā atpazīt savus mediju patēriņa paradumus un galvenos informācijas veidus, ar kuriem sastopamies ikdienā.

Sākt mācīties

2. nodaļa. Mediju veidi

Ko nozīmē redakcionālā politika? Kādi ir žurnālistikas standarti un kas ir redakcionālā neatkarība? Uzzini, kurš izlemj, kāda informācija mūs sasniegs!

Sākt mācīties

3. nodaļa. Sociālie mediji

Vai sociālie mediji ir uzticams ziņu avots? Uzzini, kā darbojas sociālo mediju algoritmi un kā veidojas informācijas burbuļi, kas var izolēt cilvēkus no atšķirīgu viedokļu paudējiem.

Sākt mācīties

4. nodaļa. Dezinformācija un manipulācija

Kā atpazīt manipulāciju sociālajos medijos? Vai zini, kas ir dezinformācija, boti un troļļi?

Sākt mācīties

5. nodaļa. Kopsavilkums

Izmanto šos ieteikumus, lai izvairītos no manipulācijām!

Sākt mācīties

Noslēguma tests

Pārbaudi, cik daudz esi apguvis! Aizpildi testu un saņem sertifikātu!

Sākt mācīties

Harmony square

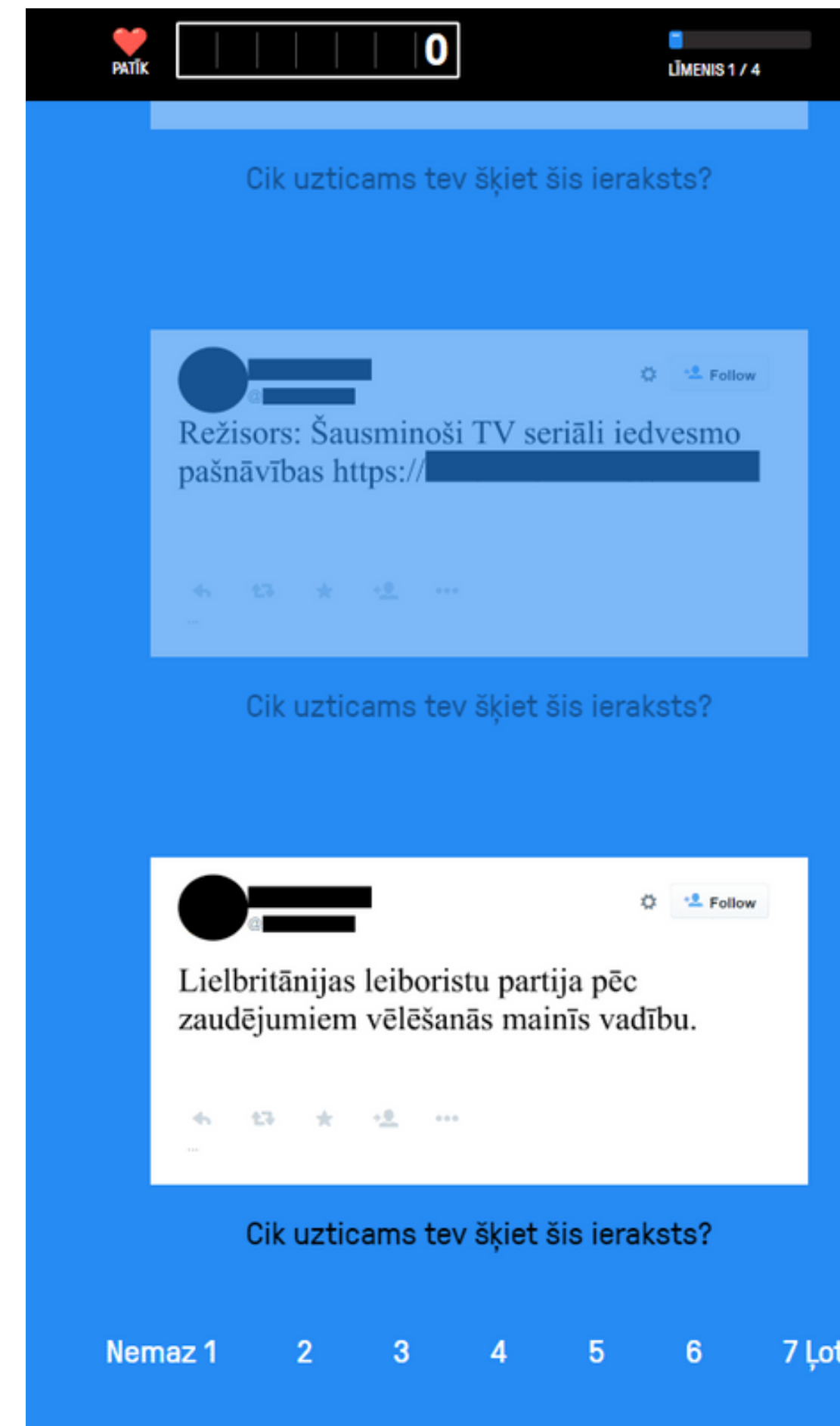

harmonysquare.game

Spēlētāji kļūst par dezinformatoriem.

Plāno savas kampaņas, izplata baumas un melus, vēro, kā tie ietekmē sabiedrību.

Labs materiāls jauniešiem - iespēja iekustināt nodarbības un pasākumus.

Harmony square

Vai zini, kā strādā **dezinformācija**?

UZZINI, IZSPĒLĒJOT

BREAKING
**HARMONY
SQUARE** !

NEPAZAUDĒ SAVU BALSI!

LIENE

Harmony Square iedzīvotāju grupa

Cilvēki, mums ir jāatrod gulbis. Tas ir daudz patīkamāks, nekā šie neglīteņi, kas piedražo šo grupu ar antigulbju propagandu.

Publicēt šo

Tālāk

Biblioteka.lv medijpratības sadaļa

Regulāri atjaunināts un aktuāls ieskats
medijpratības aktualitātēs bibliotekāriem un
pedagogiem

LNB medijpratības materiāli, semināru ieraksti,
pētījumi, raksti par norisēm pasaulē, kā arī tepat
Latvijā.

Medijpratība

LNB BAC un Bibliotēku portāls aicina reģionu bibliotēkas rīkot medijpratības nedēļas aktivitātes savās kopienās

Portāls Bibliotēka.lv, 14. oktobris, 2022

LNB būs skatāma izstāde “Vēlēšanu biļetens. Papīra gabaliņš vai varas instruments?”

Portāls Bibliotēka.lv, 13. oktobris, 2022

[↶ Skatīt vairāk](#)

Biblioteka.lv medijpratības sadaļa

14 idejas medijpratības nodarbībām no UNESCO rokasgrāmatas

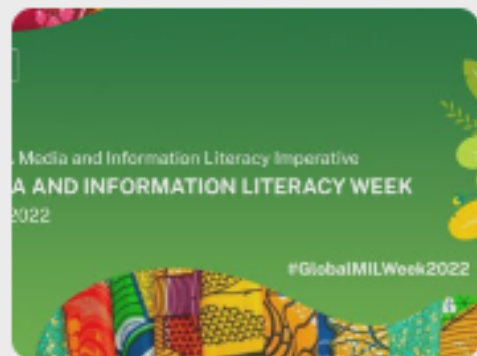
Dažādos sabiedrības līmeņos arvien biežāk aktualizējoties sarunām par medijpratību, tā nereti tiek definēta kā viena no būtiskākajām 21. gadsimta prasmēm, kuru pilnveidot svarīgi ikvienam. Taču vienlaikus rodas arī virkne jautājumu, kas saistīti gan ar šī jēdziena definīciju, gan apguves iespējām. Lai palīdzētu orientēties medijpratības un informācijpratības "biezokņos", UNESCO 2021. gadā izdevusi apjomīgu mācību materiālu tās apguvei, kurā idejas var smelties arī mācību nodarbībām bibliotēkās.

Portāls Bibliotēka.lv, 7. septembris, 2022 | © 274

Foto: UNESCO

Medijpratība

LNB BAC un Bibliotēku portāls aicina reģionu bibliotēkas rīkot medijpratības nedēļas aktivitātes savās kopienās

Portāls Bibliotēka.lv, 14. oktobris, 2022

stādes atklāšana

‘Vēlēšanu biļetens’

Vienkāršs papīra gabaliņš vai varas instruments?

“Vēlēšanu biļetens” – izstāde un tikšanās vieta, kurā uzrunā un diskutē par demokrātijas attīstību, to skatot, lasot un runājot. Šo mācību, bet arī sociālo artefaktu.

© Izdevuma izdevējs: Bibliotēka.lv

LNB būs skatāma izstāde “Vēlēšanu biļetens. Papīra gabaliņš vai varas instruments?”

Portāls Bibliotēka.lv, 13. oktobris, 2022

Īstenots LNB Bibliotēku attīstības centra pilotprojekts “Ar viedumu medijpratībā”

Ar trim semināriem – 28. jūlijā Tukuma bibliotēkā, 10. augustā Madonas novada bibliotēkā un 18. augustā Dobeles novada Centrālajā bibliotēkā – aizvadīts Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bibliotēku attīstības centra (BAC) pilotprojekts senioriem un bibliotekāriem Latvijas reģionos “Ar viedumu medijpratībā”. Tā gaitā vasaras pēcpusdienas pavadītas, savstarpēji tiekoties senioriem, bibliotekāriem un mediju profesionāļiem, lai gūtu jaunas zināšanas un apmainītos pieredzē.

Portāls Bibliotēka.lv, 23. augusts, 2022 | © 143

Bibliotēkas – medijpratības veicinātājas Somijā

Kopš 2021. gada jūnija latviešu valodā lasāms Somijas Nacionālās mediju izglītības politikas dokuments “Medijpratība Somijā”, kura 2019. gadā izdots oriģināls tīcis pārtulkots ar Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja Latvijā atbalstu. Izdevumā, kura mērķis ir veicināt cilvēku prasmes darboties mediju kultūrā un sniegt iespēju ikvienam attīstīt savu medijpratību, īpaši uzsvars likts arī uz bibliotēku lomu šajās norisēs. Tā tekstu oriģinālvalodā sagatavojusi Somijas Izglītības un kultūras ministrija sadarbībā ar Somijas Nacionālo Audiovizuālo institūtu (KAVI).

Portāls Bibliotēka.lv, 14. februāris, 2022 | © 288

Foto: Pixabay.com

Skatīt vairāk

LNB BAC un Bibliotēku portāls aicina reģionu bibliotēkas rīkot medijpratības nedēļas aktivitātes savās kopienās

Jau vienpadsmito gadu no 24. līdz 31. oktobrim visā pasaulē tiek atzīmēta UNESCO medijpratības un informācijpratības nedēļa, kuras gaitā tiek izcelti tādi jautājumi kā lasītprasme, pieeja kvalitatīvai informācijai un cīņa pret dezinformāciju. Šogad medijpratības un informācijpratības nedēļa veltīta uzticības un solidaritātes jautājumiem un tam, kā tie saista kopā cilvēkus, medijus, digitālās platformas, publisko un privāto, kā arī nevalstisko sektoru.

Portāls Bibliotēka.lv, 14. oktobris, 2022 | © 96

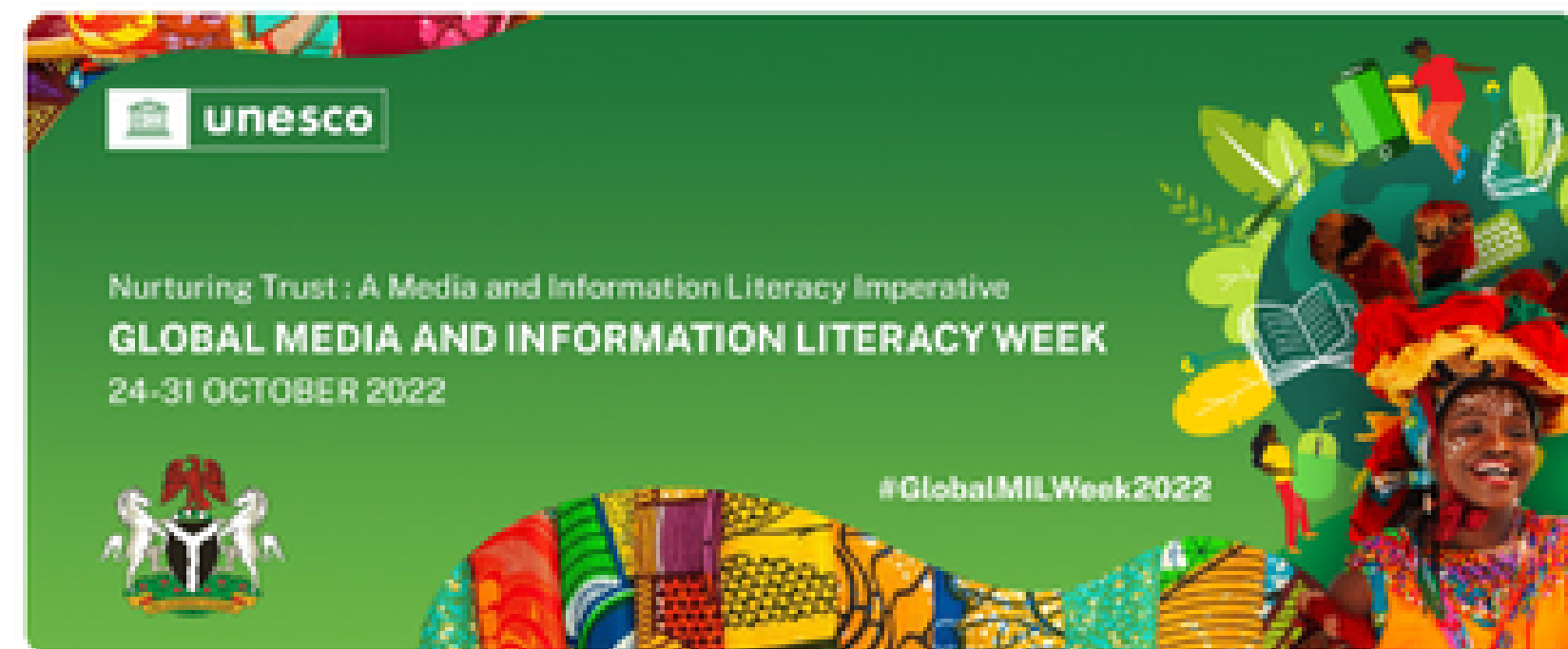
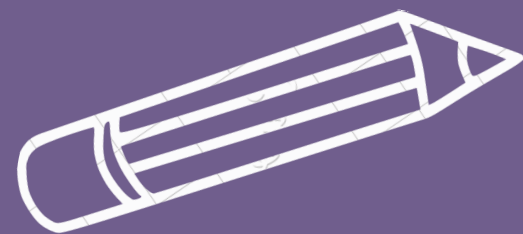

Foto: UNESCO

ej.uz/t67v

PALDIES!

emils.rotgalvis@lnb.lv